

מוסדות
**דרבי
תורה**

בנשיאות מרן הגאון
רבי **אשר וייס שליט"א**

שיעור מרן הרב שליט"א

קונטרס שבועי

אגדה

אחרי מיטתו של מרן רבינו בעל דרך
אמונה זצוק"ל

הלכה

שיעור מ' סאה במקוזה אם חזי מן
חתורה

פרשת שמיני – פרה תשפ"ב

שנה כ"ד – קובץ כ"ב [תת"ב]

יז"ל ע"י מכון "מנחת אשר"

כל הזכויות שמורות

עריכה והוצאה לאור ע"י

מכון "מנחת אשר"

להפצת תורתו של

מו"ר הגאון רבי אשר וייס שליט"א

רחוב אהרון אשכולי 109
ירושלים

המען למכתבים:

ת.ד. 23170

Email: info@minchasasher.com

בית המדרש להוראה

"דרכי תורה"

בראשות רבינו מרן הגאב"ד הגאון רבי אשר וייס שליט"א

ירושלים עיה"ק

תורה תורה חגרי שק

עטופי אבל ויגון בהעלות הענן אבי כל תופסי התורה רב הדומה

למלאך חסידא ופרישא רבן של ישראל רבינו הגדול מאוד עינינו

מרן שר התורה

רבינו שמריהו יוסף

חיים קנייבסקי

זצוק"ל

משמת רבי חיים בטלו השקדנים

וכל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'

פרשת שמיני - פרה

שיעור מ' סאה במקוה אם הוי מן התורה

"אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור" (י"א ל"ו).

"כדתניא ורחץ במים את כל בשרו, שלא יהא דבר חוצץ בין בשרו למים, במים, במי מקוה, את כל בשרו, מים שכל גופו עולה בהן. וכמה הן, אמה על אמה ברום שלש אמות. ושיערו חכמים שיעור מי מקוה ארבעים סאה" (עירובין ד' ע"ב ופסחים ק"ט ע"א).

הנה יש לעיין האם שיעור מ' סאה מן התורה, וכרוב שיעורי תורה, או שמא לא בעינן מן התורה אלא מים שכל גופו עולה בהן, הגדול לפי גדלו והקטן לפי קוטנו, ומה שאמרו " וכמה הן אמה על אמה ברום שלש אמות וכו'", אינו אלא מדרבנן.

ונחלקו בשאלה זו גדולי הראשונים.

הראב"ד בבעלי הנפש (שער המים סימן ב' אות י"ב) כתב:

"אבל לענין הטבילה הא קי"ל דארבעים סאה מן התורה הם".

וכך כתב עוד שם (סימן ג' אות ב'):

"הטמא שירד לטבול ספק טבל ספק לא טבל, ואפילו טבל ספק יש בו ארבעים סאה ספק אין בו, שני מקוואות אחד יש בו ארבעים סאה ואחד אין בו, טבל באחד מהן ואינו יודע באי זה טבל ספקו טמא. למדנו מכאן כי ארבעים סאה מן התורה הם".

וכן הוא בתורת הבית לרשב"א (הארוך שער המים שער א' דף ל"ד ע"ב):

"וכדתניא בתורת כהנים ורחץ במים אפילו במי מקוה את כל בשרו מים שכל גופו עולה בהן וכמה הם אמה על אמה ברום שלש אמות נמצאת אומר שיעור המקוה ארבעים סאה ואפילו אדם קטן שכל גופו עולה בפחות מכן לא יטבול בפחות מארבעים, שכן קבלו מסיני מים שכל גופו עולה בהן של אדם בינוני ואפילו פחות קרטוב פסול שכל ששערו חכמים כך היא בארבעים סאה הוא טובל בארבעים סאה

שיעור מ' סאה במקוה אם הוי מן התורה

פחות קרטוב אינו טובל שלשה על שלשה טמא מדרס פחות משלשה על שלשה אפילו נימא אחת אינו טמא. נמצינו למדין דארבעים סאה דבר תורה לא תימא דרבנן וקראי אסמכתא בעלמא הן אלא דאורייתא ממש הן.

וכן משמע מלשון רש"י בפסחים (י"ז ע"ב):

"בקרקע טהורין - ולקמן מתרגם ליה אמרי, ודאיכא רביעית, דאיכא תורת מקוה עלה למחטין וצינורות, דמדאורייתא לא מקבלי טומאה, כדכתיב (ויקרא י"א) מקוה מים יהיה טהור, ורביעית הויא מקוה מדאורייתא, דכי כתיב ארבעים סאה - באדם הוא דכתיבי, דנפקא לן מאת כל בשרו - מים שכל גופו עולה בהן".

וכך כתב בשו"ת הריב"ש (סימן שצ"ד) בתשובה לדברי השואל שכתב דשיעור מ' סאה מדרבנן, וז"ל:

"תשובה לא כי אלא מדאורייתא בעינן מ' סאה לאדם הטובל במי מקוה. דהכי תניא (חגיגה י"א) ורחץ את בשרו במים במי מקוה, כל בשרו מים שכל גופו עולה בהן וכמה הן, אמה על אמה ברום שלש אמות, ושערו חכמים מי מקוה מ' סאה. הנה דרשו תחלה שצריך מי מקוה ר"ל שהמקום שטובל בו לא יהיו שאובין שיביא עתה ויטבול אלא צריך שיהיו כבר מי מקוה שנקוו שם מאיליהן, וזה מדכתיב במים בפתחות הבי"ת כלומר המים המיוחדין. ודרשו עוד מדכתיב כל בשרו שיהיה כל גופו עולה בהן ר"ל בטל בהן מלשון תעלה באחד ומאה, וזהו אמה על אמה ברום שלש אמות. ר"ל שהמקום שייטבול בו האדם המחזיק כל גופו ושיהיה בטל במים שבו דהיינו אמה על אמה ברום שלש אמות צריך שיהיה מלא מים כשיבא האדם לטבול לא שיהיה הוא מכוסה במים בהתפחת המים מחמת גופו. וכל זה הוא מן התורה".

וכ"ה בשו"ת התשב"ץ (ח"א סימן י"ז), עי"ש.

ומפשטות דבריהם משמע דהוי הלכה למשה מסיני כמו שכתב הרשב"א, אך בישועות יעקב (סימן ר"א סק"ב) כתב בזה רמז נפלא בלישנא דקרא (ויקרא ט"ו ט"ז) "ורחץ במים את כל בשרו". הרי שהקדים הפסוק מים לרחיצה, אך לגבי טבילת הזב כתיב (שם פסוק י"ג) "ורחץ בשרו במים חיים וטהר", הרי שהקדים רחיצה למים. וכתב לבאר דלשון ורחץ במים, משמע מים המיוחדים וידועים, רמז למ' סאה, אך אין הזב

שיעור מ' סאה במקוה אם הוי מן התורה

נטהר אלא במים חיים דהיינו מי מעיין שלא צריכים מ' סאה, ומשו"כ כתיב בו ורחץ בשרו במים.

אך בדברי הרשב"א והריב"ש מפורש דהוי הלכה למשה מסיני וכשאר שיעורי התורה שהם הלכה למשה מסיני כמבואר בעירובין (ד' ע"א) וסוכה (ה' ע"ב), ועיין מה שהארכתי בזה במנחת אשר (דברים סימן י"ג), ואכמ"ל.

אך הב"ח (יו"ד ריש סימן ק"כ) כתב דמ' סאה הוי מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא, והביא שכך כתב הסמ"ג (מ"ע רמ"ח), וכתב שהבית יוסף (סימן ר"א ד"ה ומ"ש ואף) כתב כן בשם הרמב"ם והראב"ד, עי"ש. וכך כתב הלבוש (שם סעיף א'), וכך כתב בערוך השלחן (סעיף י') להלכה ומשום כך כתב להקל בספיקות, עי"ש. וכבר כתב כן בתלמידי רבינו יונה (ברכות מ"א ע"א מדה"ר), עי"ש.

וכן הוא ברא"ש (סוס"י א' מקואות), וכך כתב הר"ש (מקואות פ"א מ"א), עי"ש.

אך החזון איש (יו"ד סימן קמ"א אות ה' מקואות תנינא סימן ט' אות ב') כתב בתוקף רב שהבית יוסף והראשונים הנ"ל לא מיירי אלא לענין טבילת כלים, אבל לאדם כו"ע מודי דצריך מ' סאה מן התורה, וכתב שאין לצרף את דברי הב"ח אפילו כסניף בעלמא, עי"ש.

וכבר קדמו בדברי אמת (קונטרס שלישי בענין מקואות, נ"ה ע"א) בדברי הר"ש שכל כונתו לענין טבילת כלים אבל בטבילת אדם צריך מ' סאה מן התורה.

וכך כתב הפרי מגדים בהלכות נטילת ידים (או"ח סימן קנ"ט מש"ז ס"ק י"ח) לתמוה על הלבוש דעד כאן לא אמרו אלא בטבילת כלים אבל באדם לכו"ע צריך מ' סאה מן התורה, עי"ש.

ובשו"ת חתם סופר (או"ח סימן קפ"א וכן בהגהות בשו"ע יו"ד סימן ק"כ) הביא מהב"ח והט"ז (סק"ב) דמ' סאה הוי מדרבנן, ותמה החתם סופר דאף אם נימא דאכן מ' סאה בטבילת אדם הוי מדרבנן אין זה אלא באדם דמן התורה סגי במים שכל גופו עולה בהם הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו, אבל בטבילת כלים דכתיב בהו (במדבר ל"א כ"ג) "אך במי נדה יתחטא" ודרשו חז"ל (עבו"ז ע"ה ע"ב) "מים שנדה טובלת בהן, הוי אומר ארבעים סאה", ע"כ צריך מ' סאה כשיעור טבילת אדם בינוני דאל"כ באיזה נדה נשער, ותמה על הב"ח.

שיעור מ' סאה במקוה אם הוי מן התורה

אך לכאורה תימה לומר דבטבילת זבה ונדה דחמירי לא צריך מ' סאה מן התורה וכטבילת כלים הקלה צריך מ' סאה מן התורה, ועוד דלא ילפינן טבילת כלים אלא מדכתיב במי נדה, ואם בנדה ל"צ מן התורה תימה לומר דבטבילת כלים צריך מ' סאה מן התורה, וע"כ צ"ל דאם כל מה שדרשו מקרא דצריך מ' סאה אינו אלא אסמכתא וכמ"ש הראשונים הנ"ל, הוא הדין מה שאמרו בעבו"ז שם "הוי אומר ארבעים סאה" אינו אלא אסמכתא, ומה"ת לא צריך אלא שכל הכלי יתכסה בהם כמו שבנדה לא בעינן אלא מים שכל גופה עולה בהם, וז"פ.

והנה בדברי אמת וכן החתם סופר שם כתבו בשם הט"ז דלא צריך מ' סאה בטבילת אדם אלא מדרבנן וקרא אסמכתא, עי"ש. אך באמת לא מצינו בזה כל רמז בט"ז, וכשהתבוננתי בזה ראיתי שהלשון שציטט הדברי אמת בשם הט"ז הוא לשון הלבוש שם, וברור כשמש שיש כאן טעות המעתיק או המדפיס וצ"ל עט"ז ולא ט"ז, וכוונתו ללבוש עטרת זהב, עי"ש. אך עדיין צריך לי עיון בחתם סופר שציטט את הט"ז סק"ב, וקצת תימה לומר שכוונתו לעט"ז סעיף א', וצ"ע.

ב

בשיעור קורטוב

והנה אמרו (כתובות ק"ד ע"א ומנחות ק"ג ע"ב):

"כל מדות חכמים כן, בארבעים סאה הוא טובל, ובארבעים סאה חסר קורטוב אינו יכול לטבול בהן".

ונחלקו אם מה שאמרו קורטוב דווקא או אף אם חסר כלשהו ממ' סאה המקוה פסולה.

התוס' בראש השנה (י"ג ע"א) כתבו דאף אם חסר כלשהו פסול וקורטוב שאמרו לאו דוקא, וכך כתב הש"ך (ר"א סק"ג).

והבית יוסף כתב בשם התשב"ץ שאחד המחברים כתב דשיעור קורטוב משקל דינר, אך הבית יוסף דחה דקורטוב לאו דוקא וכדברי התוס' בראש השנה. ואחד המחברים שהביא הבית יוסף בשם התשב"ץ, הנה בשו"ת התשב"ץ (ח"א סימן י"ז)

שיעור מ' סאה במקוה אם הוי מן התורה

הביא כן בשם הרמב"ם (מקוואות פ"ה ה"א), וחידוש שהבית יוסף הביא אחד מהמחברים, וצ"ע.

וגם הרע"ב (פ"ג מ"י) כתב שיעור קורטוב, ועי"ש בתוס' יו"ט:

"וחסר אפי' קרטוב - פירש הר"ב חלק מס"ד בלוג. והוא שמינית שבשמינית הלוג. ומצאתי לו חבר לשיעור זה שכן בפרק בתרא דתרומות [מ"ח] בתרומת מעשר טמא של דמאי. שלא הצריכוהו להוליכו לכהן בפחות מזה השיעור. ולפי זה בדוקא נקטי חכמים חסר קרטוב. וראיתי לב"י בתחלת הל' מקוואות שכתב בשם הרשב"ץ. דדוקא קרטוב ושנראה לו דלאו דוקא. אלא אפי' פחות מקרטוב כל שחסרו מ' סאה אפי' כל שהוא פסול ע"כ. והנה הוא חכם עדיף מנביא. שכן כתבו ג"כ התוס' בפ"ק דר"ה דף יג וז"ל מדה הפחותה נקט ולא דוקא דאפי' פחות מכאן ואפי' חסר טפה אינו טובל ע"כ. וא"ת ואי הכי דלאו דוקא אלא אפי' כל שהוא. א"כ היכי קתני מפני שחסרו לו ג' לוגין ודלמא אותו כל שהוא לאו מג' לוגין הוא. הך מלתא לא קשיא כלל. דאין לך כל שהוא שלא נוכל לחלקו לשתיים. דהא משום כן קשיא להו להתוס' דפ"ח דזבחים [דף ע"ד] דה"ר [א] אמתני' דרפ"ט דפרה כמ"ש שם. ומ"ש עוד הב"י שהרשב"ץ כתב בשם א' מהמחברים ששיעור קרטוב משקל דינר. הרמב"ם כתב כן ברפ"ה וסוף פ"ז [הלכה י'] מה' מקוואות".

ולהלכה נקטו כל הפוסקים כדברי הבית יוסף דמ' סאה חסר כלשהו פסול.

ואף שהתשב"ץ כתב בשם הרמב"ם ששיעור קורטוב הוא משקל דינר, ואכן כך כתב הרמב"ם פעמיים בהלכות מקוואות (פ"ה ה"א, ופ"ז ה"י), באמת לא כתב הרמב"ם שיעור זה לענין מ' סאה חסר קורטוב, אלא לגבי הלכות אחרות.

בפרק ה' כתב לגבי המבואר במשנה (מקוואות פ"ג מ"ד) "במה דברים אמורים בזמן שהתחיל השני עד שלא פסק הראשון ובמה דברים אמורים בזמן שלא נתכוין לרבות אבל נתכוין לרבות אפילו קרטוב בכל השנה מצטרפין לשלשה לוגין".

ובפרק ז' כתב כן לגבי המפורש במשנה (פ"ז מ"ה) "שלשה לוגין מים ונפל לתוכן קרטוב יין וכו'".

אבל אין כל הכרח מדברי הרמב"ם דגם בהלכה פשוטה זו דמ' סאה חסר קורטוב אינם מטהרים היינו דוקא בחסר משקל דינר, ואין הנידון דומה לראיה כלל, ובאמת יש

שיעור מ' סאה במקוה אם הוי מן התורה

לתמוה על התשב"ץ, דהלא בשלשת המקורות בגמ' אמרו בחדא מחתא מ' סאה חסר קורטוב אינם מטהרים, כביצה חסר שמשום אינו מטמא טומאת אוכלין, ג' טפחים חסר נימא אינו מטמא מדרס, ואטו נימא אם אוכל כביצה חסר חצי שמשום מטמא טומאת אוכל, וג' על ג' חסר חצי נימא מטמא מדרס, אתמהא, וע"כ שבהלכות אלה נקטו חסר שיעור קטן ביותר בדרך הפלגה, אך באמת שבכל הני גם חסר משהו אינו מטמא ואינו מטהר, ולכאורה כל זה פשוט.

ג

שיעור מקוה לאדם גדול

הנה יש לעיין בעוג מלך הבשן וכיוצ"ב שאין כל גופם עולה במ' סאה מה שיעור מקוה לגביהם.

ונחלקו בשאלה זו הטורי אבן והגר"ב פרנקל.

הטורי אבן (חגיגה י"א ע"א) כתב דמקוה יש לו שיעור למטה ואין לו שיעור למעלה, דאף הננס שכל גופו מתכסה בפחות ממ' סאה צריך מ' סאה, אך הענק שאין גופו מתכסה במ' סאה צריך מי מקוה שכל גופו מתכסה בהם, ואף יותר ממ' סאה.

אך בהגהות אמרי ברוך על הטורי אבן חלק עליו וכתב דשיעור מ' סאה הוא שיעור מוחלט לכל אדם ואם אין כל גופו עולה במ' סאה יכול להוסיף מים שאובים כדי שיתכסה כל גופו וככל מקוה שיש בה מ' סאה שאינו נפסל ע"י כל השאובין שבעולם.

כדברי הטורי אבן כתבו גם בגידולי טהרה (ס"ק ג') ובערוך השלחן (סעיף י'), וכדברי האמרי ברוך כתב גם בעצי ברושים (מקוואות סימן מ"ד), עי"ש.

ולענ"ד מסתבר ביותר כדברי האמרי ברוך.

אחרי מיטתו של מרן רבינו בעל דרך אמונה זצוק"ל

אחרי מיטתו של מרן רבינו בעל דרך אמונה זצוק"ל

"ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף
ה'" (ויקרא י' ו').

"ואחיכם כל בית ישראל – מכאן שצרתן של תלמידי
חכמים מוטלת על הכל להתאבל בה" (רש"י שם).

"ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה. שתלמיד
חכם שמת הכל נעשים קרוביו (שבת ק"ה ע"ב)" (בעל הטורים
שם).

מאות אלפים הלכו אחרי מיטתו של רבינו, והכל הרגישו כקרוביו, וכל
אחד התאבל "אבל יחיד". ולכאורה פלא הדבר, הלא רבי חיים לא היה
איש דברים, לא נואם בחדר עליון ואף לא מגיד שיעור מפורסם, מימיו
לא נשא דברים ברבים, ואף לא מסר שיעורים להמונים, גם שיחת תלמיד
חכם שלו עם הבריות היו תמיד בתכלית הקיצור, וכיצד זה שהכל הרגישו
אבל יחיד, וכאילו בני משפחה המה.

לעניות דעתי, אין זה אלא משום שבכל נשמה יהודית יש ניצוץ פנימי
העורג ומתאוה להתחמם לאורה של תורה, ורבי חיים היה אורה של
תורה.

בספר הקנה איתא "איזהו תלמיד חכם, לא מי שבקי במשנה וברייתא
בספרא ובספרי, עד שתהא נפשו קשורה בנפש התורה". נפשו של מרן
רבינו היתה קשורה בנפש התורה, התורה היתה לא רק משוש חייו אלא
כל חייו ובאהבתה ישגה תמיד.

שקדן שלא היה כמותו. בקי עצום בכל התורה כולה, שהיתה שגורה
על לשונו. פעמים רבות אלו שיש להם זכרון עצום לוקים במדת מה
בעומק ההבנה ויושר הסברא. לא כך רבי חיים, על אף בקיאותו העצומה
סברתו היתה ישרה ונפלאה, קולע את השערה בעומק העיון. ספריו
נפלאים והאיר סוגיות מורכבות שמעטים עסקו בהם. ספרו הנודע דרך

אחרי מיטתו של מרן רבינו בעל דרך אמונה זצוק"ל

אמונה הוא ספר יסוד בסדר זרעים, בושם שאין כדוגמתו, אך אני עמלתי הרבה בספריו על מסכת עבדים ומסכת כותים, ועל ברייתא דמלאכת המשכן וכדו'. ספרים מאירים באור יקרות סוגיות שמעטים בקיאים בהם. פירושיו על הירושלמי זך ונקי תמצית מידותיהם של גדולי הדורות על תלמודא דארץ ישראל, ובספר נפלא זה הפגין מרן הגר"ח את סוד הצמצום, כאשר צמצם את מוחו הכביר לכתוב פירוש השווה לכל נפש להבין תלמוד קשה זה.

לא אלמן ישראל, וב"ה זכינו לגדולי ישראל מרביצי תורה ומורי הוראה בישראל, רבים הם הגדולים, אבל רבי חיים היה רק אחד, ולא הניח כמותו. אמרו רבותינו (ירושלמי ברכות פ"ב ה"ח – כ' ע"א):

"כד דמך ר' סימון בר זביד עאל ר' ליא ואפטר עילוי ארבעה דברים תשמישו של עולם וכולן אם אבדו יש להן חליפין [איוב כח א ב] כי יש לכסף מוצא ומקום לזהב יזקו ברזל מעפר יוקח ואבן יצוק נחושה. אילו אם אבדו יש להן חליפין אבל תלמיד חכם שמת מי מביא לנו חליפתו מי מביא לנו תמורתו".

אין חליפה ואין תמורה לרבינו הגר"ח, ולא הניח כמותו בישראל.

רבים היו מתדפקים על דלתותיו להתברך מפיו, ברכותיו פעלו רבות, ורבים המה סיפורי נפלאות של אלה שהתברכו מפיו. ובכדי להבין מה היה מיוחד בברכותיו, נראה לפי מה שכתב ר' חיים פרק הראשון לספרו "ארחות יושר" בשם הספר חסידים ((מהדורת מקיצי נרדמים) סימן תתשצ"ה וכעין זה בס"ח סימן מ"ז) וכן הוא גם בשל"ה (מס' חולין נר מצוה אות נ"ה) ובארחות צדיקים (שער כ"ג) כך:

"כל הדובר אמת ואינו רוצה לחשוב שקר ולא לדבר שקר, אפילו דברים שיחשוב ושידבר אף על פי שלא יתכוון להם, כל מחשבותיו ודבריו יתקיימו, שנאמר (איוב כב, כח) ותגזר אמר ויקם לך עכ"ל. ומבואר שהנזהר מלשקר יתקיימו כל ברכותיו דכמו שהוא נזהר שלא ישקר גם מן השמים שומרים עליו שכל מה שיאמר יהיה אמת ויתקיים".

אחרי מיטתו של מרן רבינו בעל דרך אמונה זצוק"ל

רבינו הגר"ח ידוע היה בשמירת פיו ודקדוקו העצום במשך כל השנים שלא להוציא דבר שאינו אמת צרופה מפיו גם כאשר לשומעים לא היה תמיד נח לשומעם, כך ניתן להבין את העובדה שברכותיו התקיימו תדיר ובזה מוטל עלינו בימים אלו להתחזק וללכת בדרכו לשמור את פינו מדבר שקר ולפעול בכך לעילוי נשמתו.

"ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף ה'".

כאשר בית נחרב ומתמוטט, נשארו עצים ואבנים, אריח ולבינה, ואפשר להשתמש בחמרי הבנין לבנותו מחדש ואף שודאי לא יהיה בנוי לתלפיות כפי שהיה לפני החורבן, אבל מ"מ אפשר לחזור ולבנות בית כלשהיא, אבל כאשר בית נשרף לאפר אי אפשר לבנות ממנו דבר.

בעלות מרן רבי חיים בסערה השמימה, יבכו כל בית ישראל את השריפה אשר שרף ה', כי תלמיד חכם שמת מי יתן לנו חליפתו מי יתן לנו תמורתו. אין לו חלופה ואין לה תמורה.

בשנותיו האחרונות נמנע הגר"ח מלברך את המתברכים מפיו בפה מלא ונהג לברך בקצרה בראשי תיבות בו"ה, ורבים תמהו והלא בין ברכה והצלחה לבו"ה אין כאן אלא רגע קט, אך כאשר עומדים בשורה מאות אנשים לבקש ברכה מפיו, רגע לרגע מצטרף לחשבון לדקות ספורות, ובכח ההתמדה של הגר"ח דקות אלה יקרות מפז ומפנינים.

כמדומה לי שבגן עדן העליון כבר יש לו לרבי חיים הרבה זמן, ושם הוא כבר אינו מקמץ במילים אלא מברך את העם בפה מלא, ובהארת פנים.

יהי רצון שיהיה מליץ יושר על כל עמך בית ישראל האוחזים בשיפולי דגלומיה, ונזכה לתחיית המתים ולביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

נר זיכרון

לעילוי נשמת

הרה"ח משה בן
מוה"ר יוסף דוד ז"ל
נלב"ע כ"ז סיון תשמ"ז

מרת מלכה מחלה בת
הר"ר מרדכי זיסקינד ז"ל
נלב"ע ג' אייר תשס"ו

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בנו ידידנו עוז
הר"ר דוד הגר הי"ו
לום אנג'לם

